

Heng med på sløren

Heng med på sløren! Den er ingen transportetappe, men byr på en god mulighet til å avansere i feltet. Spørsmålet du må stille deg, er: – Skal jeg seile over- eller underbue – eller kort og godt gå rett på merket? Svaret er ikke gitt, men Kristian Ruth gir deg ballast til å kunne ta riktig beslutning.

TEKST:
Kristian
Ruth

Dersom du seiler for eksempel en trapsebane med ytter-loop eller en IODA-bane, vil det være en 120 graders slør etter første kryss. Denne sløren er absolutt ikke en transportetappe! Feltet vil strekke seg, og her gjelder det å henge med!

TRE VARIABLER OG TRE VALG. På sløren har du i hovedsak tre valg, overbue, underbue eller rett på merket. For å komme frem til hvilket valg du bør ta, må du ta hensyn til tre variabler; vind, strøm og andre båter. Dersom vinden er kon

◀ **HENG MED:** Siren Sundby har valgt å ta overbue på denne sløren under OL i Athen i 2004.

stant både i styrke og retning, det ikke er noen strøm og du ikke har noen båter rundt deg, er det enkelt å velge veien til merket; rett på. Med en gang de tre variablene legges til, blir det litt verre. Jeg skal forklare hver variabel for seg, for så å sette dem sammen.

VINDENS STYRKE. Vinden kan enten forandre retning eller styrke. En enkel hovedregel er at du skal falle med vindrossene og loffe i løyene. Dette vil gi deg størst gjennomsnittsfart på sløren. Å falle med rossene gjør at du beholder rossen lenger enn dersom du ikke gjør det. I tillegg gir det deg «dybdemeter» slik at du kan skjære når rossen er over. I løyene er det viktig å ha nok trykk i båten. Dette skapes ved å skjære.

VINDENS RETNING. Med svært få unntak går det fortene å seile skarp slør enn rom slør. Dette er det du skal tenke på når det gjelder vindskift på slør. Vet du at vinden skal heade (dreie slik at du står lavere) midt på sløren, kan du skjære mer før vindskiftet enn du ville gjort normalt. Hvis du vet at vinden skal lifte (dreie slik at du står høyere) midt på sløren, kan du gå ut lavere enn du ville gjort ellers.

STRØM. Strømmen vil gjøre at båten driver av, og denne avdriften er det viktig å ta hensyn til når du velger hvilken rute du skal ta på sløren. En grei tommelfingerregel er at dersom strømmen treffer båten din på losiden, kan du gå høyere enn normalt, og dersom strømmen treffer båten din på lesiden, bør du gå litt lavere enn du ellers ville gjort. (Dette må ikke sees i sammenheng med det omstridte «fenomenet» lebaugeffekten, som alltid diskuteres blant seilere).

Du vil kunne gå høyere enn normalt når strømmen treffer båten på losiden, fordi strømmen vil gjøre at du driver av mot merket. Dersom du tar underbue med sterk strøm fra lo, kan du få store problemer med å stå opp merket på slutten av sløren. Dersom du tar overbue med sterk strøm fra le, vil du få det motsatte problemet. Du vil få problemer med å komme ned til

merket, og det hender at du til og med må jibbe for å greie å stå ned til merket!

ANDRE BÅTER. Dette er ofte den viktigste faktoren og den som de fleste legger mest vekt på. Dette er en vanskelig variabel, fordi du må forutsi/gjette hva de andre båtene kommer til å gjøre.

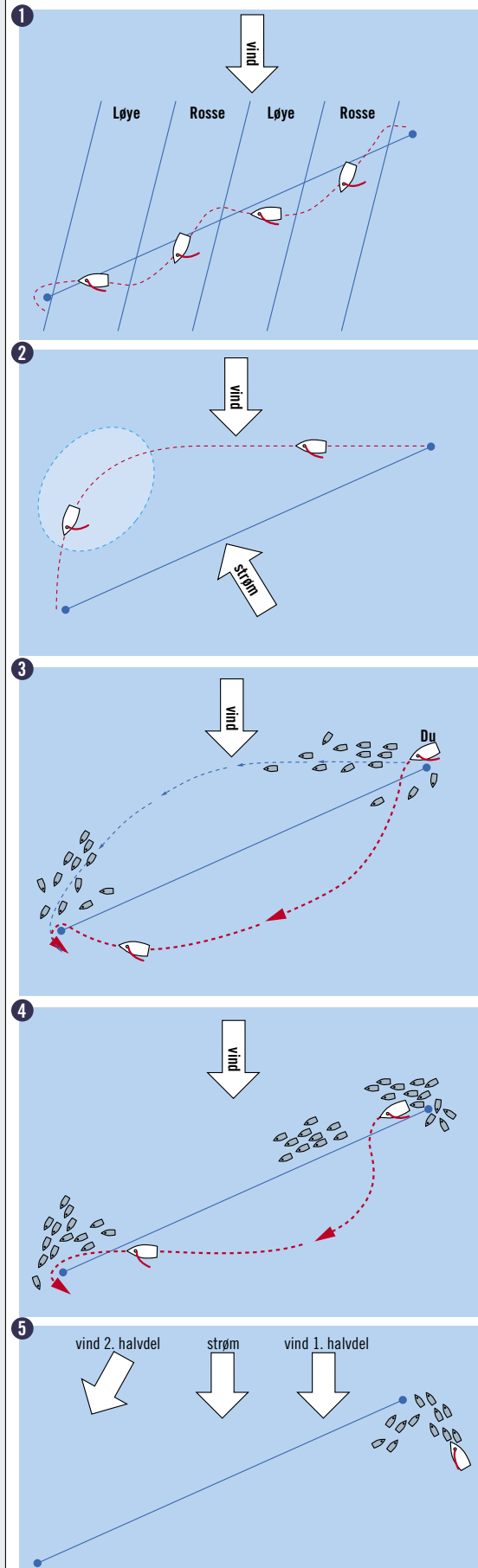
Du ønsker å ha mest mulig fri vind på sløren, men for å få dette, må du ofte ta store omveier. Fri vind er en av grunnene til at det ofte lages store overbuer på slørene. Mange runder kryssmerket og tenker at nå må jeg passe på å ha fri vind, i tillegg til at det er fristende å gå høyt fordi dette går fort. Slikt blir det overbue av.

Hadde du med sikkerhet visst at alle båtene rundt deg kom til å gå rett på merket, hadde det ikke vært dumt å ta en liten overbue og seilt rundt dem. Problemet er bare at de fleste loffer opp for å forhindre at noen seiler over seg, og da må de foran der igjen loffe opp og så videre.

BAK EN KLYNGE. Vi tenker oss at du runder rett bak en stor klynge båter, og at det aktenom deg er mer glissent med båter. Båtene i klyngen foran deg vil sannsynligvis presse hverandre oppover og oppover mot lo og ta en stor overbue. For deg som ligger bak klyngen og ikke har fullt av båter rett bak, er det ingen stor risiko å gå lavt etter rundingen av kryssmerket og ta en underbue.

Når du bestemmer deg for å ta en underbue, er det viktig at du gjør det fullt og helt. Du må ha is i magen og tørre å falle av mye tidlig på sløren for å skape avstand til de andre båtene. Får du de andre båtene nær i lo av deg, må du seile hele sløren i drittvind, og du kommer til å bli overseilt av mange båter.

Når du nærmer deg merket, er det også viktig å være trygg på deg selv. Du må tørre å vente lenge med å skjære opp til merket. Skjærer du for tidlig inn, vil du ligge for lenge i drittvind, og det du eventuelt har tjent, vil fort gå til spille. Har du tatt underbue, må du uansett seile litt i dårlig vind. Poen-

1. TRYKK I BÅTEN: For å ha mest trykk i båten må du skjære i løyene og falle i rossene.

2. STRØMFRÅLE: Her får du inn strømmen på lesiden av båten. Du kan få problemer med å komme ned til merket dersom du tar overbue.

3. LE-BUE: Hvis du faller av tidlig og har nok is i magen til å skjære sent opp til merket, har du muligheten til å ta hele denne klyngen. Hvis du i tillegg vil gå på babord side på lensen, har du en fordel, du får plass for alle sammen ved merket og kan jibbe rett etter rundingen.

4. FALLE FORAN EN KLYNGE: Faller du av i denne posisjonen, risikerer du å få klyngen bak deg over deg i lo, og du må falle veldig langt dersom du skal ha fri vind.

5. VURDERING: Her er et litt mer sammensatt eksempel. Du forventer at vinden kommer til å minke litt og dreie litt mot styrbord midt på sløren. Dette taler for at du bør ta underbue. Strømmen har samme retning som vinden, som taler for at du bør ta overbue. Du tror at feltet foran deg kommer til å gå rett på merket og ikke loffe opp dersom du går over dem. Dette taler for en liten overbue. Du må nå vurdere hvor mye vinden minker og dreier, hvor sterk strømmen er, hvor sikker du er på hvordan feltet vil gå og din egen sløreteknikk, før du bestemmer deg for hvor du vil gå på sløren.

get er at dersom du gjør dette helt inntil merket, med skjæring, vil du seile kortest mulig i den dårlige vinden, samtidig som skjæringen din gjør at du har trykk selv om du seiler i drittvind.

FORAN EN KLYNGE. Tenk deg at du denne gangen har en klynge rett bak deg og stor avstand mellom båtene foran. Hva du bør gjøre nå, er vanskelig å vite. Sannsynligvis vil store deler av klyngen bak deg presse hverandre opp til å ta en overbue. Dersom du faller tidlig av, vil de, fordi de skjærer med større fart, komme over deg og gi deg dårlig vind. Dersom du blir med overbuen, vil du trolig greie å holde de andre i overbuen bak deg, men du vil tape avstand til båtene foran, pluss at noen som har tatt underbue eller gått rett på merket, kan ta deg igjen.

Dette kan se ut som en tap/tap-situasjon, men på denne sløren har du faktisk mulighet til å skape avstand til klyngen bak deg før lensen, samt redusere avstanden forover. Greier du å få fri vind uten å være med i klyngens overbue, vil nettopp dette skje.

For å greie dette må du gripe sjansene som kommer. Kanskje kommer det en kraftig rosse du kan falle med, noen bra bølger fra for eksempel følgebåter eller hekkbølgene til båtene foran deg eller et eller annet som gjør at du kan styre lavt uten å miste for mye fart. Stikkordet er: finn en mulighet rett etter runding som gjør at du kan seile lavt og fort.

SLØRETEKNIKK. Med god sløreteknikk har du større frihet til å ta de valgene du vil. Båten bør krenge litt mot le, slik at du hele tiden kan jobbe den til å bli rett, så slippe den litt til le, og så videre. Før du krenge mot lo, vil du miste trykket og drive av, akkurat som på kryssen.

Hvordan du bruker bølgene er helt avgjørende for hvor fort du går på slør. Du må hele tiden vurdere om du vil falle med bølgene eller bare skjære over dem. Dette kommer helt an på bølgene og vindens størrelse/styrke, retning og andre båter.

Under «planeforhold» kan det ofte være bra å ligge og surfe på en bølges leside – i stedet for å falle helt med bølgen.

Det er en type bølger som alltid er til stede, uansett vær og vind; hekkbølger. Disse bølgene er en gave til deg! Bruker du dem riktig, tar du fort igjen båten som lager dem, eventuelt kan du bruke hekkbølgene til å komme deg til et annet sted du heller vil være, lengre til le eller lo.

Det ofte lettere å lykkes med underbuer i helt lett vind eller under planeforhold. For å få til bra underbuer, må man ha gjort det mange ganger, les; gjort alle feilene som kan gjøres. Det er bare å begynne å øve. ■

Jolleseiling

Kristian Ruth (19) fra Asker er en av landets beste jolleseilere og regjerende norgesmester i Europajolle, og her i SEILmagasinet vil han dele sine kunnskaper med leserne.

Tidligere artikler

2004/8: Vinner sjansene avgjøres i starten

2004/9: Tankeeksperiment på første kryss

2005/1: Fysisk trening er grunnlaget ditt

2005/2: Sett deg mål!

2005/3: Råd til optimistforeldre

IVAR GILSA